

МИНТА, ИНИМЪ ИЛИ ЛИТЕРАТОРЪ.

1851.

ЖОІ, 25. ОКТОМВРИЕ.

№. 43.

ЛИТЕРАРИЪ.

Стіаа есте отъа, ел не дъ се кѣпосчет опі че персоналігате, фие ачеса кѣт де депъртатъ; дн тр'ѣнса се оглндеазъ карактеръа ши сѣмдіаа веркъръі скрііторіъ, прекъм ши дѣпрецізърріае че'а іартъ а скріе дънъ дѣктареа інімеі. Ноі авем таре лѣнса де ане кѣносче върваціі, нъ атът дънъ персоналігѣдїі, кѣт дънъ карактер ши сѣмдіаа де каре сѣнт дѣсфладїі; авем інтерес а кѣносче ши дѣпрецізърріае скрііторіаор, ка кѣ атът се не фїѣ таі дреаптъ жѣдіката деспре дъншіі: Дечї дѣпъртѣшім пѣвлїкѣлѣі ачі дѣкѣ зна оглндъ:

Прекъвънтареа
ла Граматїка ротънеаскѣ де

П. М. К ѣ т п е а н ѣ.

Ешігъ ла лѣмінь дн Іашїі Молдавїеі 1848.

Дѣмнезеѣ аѣ дат отъааї ніште пѣтерї, че сѣнт маї прѣсѣ де а ле челора-лакте фїнде лѣменїтї: чептръа ачелора е мїнгеа; еа е прїнціпалъ дѣтре тѣге; еа е пѣтереа де а фаче ідеї ши а ле дескоперї саѣ де а кѣцета ши а ворві. Фѣнкцііае ачесте дозе а ле мїндїі оменешї аѣ о дестїнаціе 'налтъ, де ачеса ши лѣкръріае лор дѣкѣ нѣмаї ла зн скоп сѣвлїм ар трѣвві сѣ пѣзѣаскѣ. — Тот скопъа ла каре еле пѣзѣск дънъ фїре, е кѣносчїнда адевъррѣлѣі, е кѣлтѣра отъааї, е перфекціеа лѣі, е ферїчїреа лѣі. Фѣнкцііае ачестеа сѣнт зна, пептрѣ-кѣ ши дестїнаціеа лор е зна, ши пѣзвїнда лор е зна: легѣтѣра дѣтре дѣнселе е таре, пептрѣ-кѣ е фїреаскѣ ши фѣкѣгъ дънъ о леце маї дѣналтъ; де ачеса нїмене нѣ пѣте кѣцета, фѣрѣ а ворві тот одатъ дн сїне; дѣкѣт се пѣте зїче кѣ 'темеїѣ, кѣ, тот чел че кѣцетъ, ворвеште, ши тот чел че ворвеште кѣцетъ, саѣ чел нѣдїн ар трѣвві сѣ кѣцете. — Кѣцетареа ши ворвіреа сѣнт легате дѣтре сїне кїар де ла патѣрѣ, ши деосевїреа дѣтре дѣнселе

нѣ е дънъ матерїе, чї нѣмаї дънъ фортъ ши дънъ дескоперїе. Матерїа дѣвелор сѣнт дѣснші ідеїае пѣстре, каре, дакѣ ле кѣцетъм, се нѣтеск копчепте; еарѣ дакѣ ле ворвім, се нѣтеск кѣвїнте: копчептеле ши кѣвїнтеле сѣнт зн че іdentїк, адекъ: копчептеле сѣнт дѣснші ідеїае че ле кѣцетъмѣ, еарѣ кѣвїнтеле сѣнт дѣснші ідеїае че ле ворвім, саѣ сѣнт кїар копчептеле пѣстре, дѣтрѣ кѣт ле дескоперїм прїн граїѣ. Чел че ворвеште кѣ мїнгеа са, се дескопере нѣмаї дн гласъа ши азъаа кѣцетълѣі сѣѣ; еарѣ чел че ворвеште кѣ алтъа, се дескопере дн гласъа гѣрїі ши азъаа зрекїі. Кѣцетъа е ка зн фѣндамет, еарѣ ворва ка зн едіфічїѣ; фѣндаметъа ачеста нѣ атърнъ пѣстрѣ де дѣснші Дѣмнезеѣ креаторъа а тѣге, е ашезат дънъ нїште леціі морале, знїверсале ши етерне; едіфічїѣа дѣнс атърнъ дела пої, пептрѣ кѣ пої ѣа фачем, пої ѣа модїфікѣм ши пої ѣа дѣфѣрѣтѣсѣдѣмѣ. Ферїче де націеа*) че опореазъ фѣндаметъа ачест дївїн, ферїче зїк де еа, деакѣ рѣдікѣ деаснпра ачелѣїа зн асемеаеа едіфічїѣ націонал, пїаїн де дестїнаціе, де сїметріе ши де гѣст естетїк! — Формеле кѣцетърїі саѣ а ле ворвїрїі, че о фаче чїнева кѣ мїнгеа са, се проїзн дн Лодїкѣ; еарѣ а ле ворвїрїі, че о фаче кѣ алтъа саѣ-кѣтрѣ алтъа, се проїзн дн Граматїкѣ. Адевъррѣа се дѣвѣракѣ дн дѣвелеле фортѣ де одатъ, ши тот ашеа трѣвѣе сѣ'а дескоперїм ши пої дѣкѣ; Органъа чел маї нїмерїт чел пѣте авеа отъа ла асемеаеа дѣвѣрѣкаре ши дескоперїе а адевъррѣлѣі, е прегѣтїндеаеа лїмба лѣі чеа націоналѣ, еа е аша зїкѣнд органъа оменїрїі націоналізате. Мѣма че дѣ тѣтѣрор фїлор сѣї део потрївѣ органъа ачеста, е націеа; еа е нѣмѣ адевърратъ ши копѣнъ пептрѣ тоціі чеї че аѣ ачесаши історїе, ачеленї

datine ни ачелеші лімба національ. Ізбіреа ін-
теі чеі адевърать кѣтрѣ фіїі сѣі е mare, пентрѣ
къ е фіреаскъ, тот астѣла е ни ізбіреа фіїлор
челор адевърать кѣтрѣ тѣма лор; тѣтъ рѣчала
дарѣ че о аратѣ чінева кѣтрѣ тѣма са чеаа ко-
мѣлъ, кѣтрѣ націеа са, се пѣте пріві ка зп пѣ-
кат; пентрѣ къ ачееа е дн контра лецілор міндіі
ні а ле патрѣі: асемеаа ні тѣтъ пенѣсарѣа че
о аратѣ чінева кѣтрѣ лімба са чеа національ е
ашіждереа пѣкат, пентрѣ къ ачееа е дн контра
кѣцѣтѣлі мі а сімудѣлі націонал; нѣ тревѣе деці
сѣ не тірѣм ні кѣ агѣта маі нѣдїи сѣ не сѣпѣ-
рѣм, кѣнд vedem, къ зп ом, дн каре сѣаѣ деште-
пат кѣцѣтѣлі мі сімудѣлі націонал, днчене а аеа
амбідіе національ, днчене а се тѣндрї ні а се
лѣѣда къ орицінеа, історїа, нѣтеле ні лімба на-
ціеі сале; пентрѣ къ о амбідіе ка ачѣаста е ер-
татѣ, ні пентрѣ че есте еа ертатѣ? Пентрѣ къ
е фіреаскъ, е адевърать, е паїзѣ, е невіноватѣ ні
новїа, ні пентрѣ къ еа е прівігѣ дн окїі лѣміі
ка о дескоперїре а міндіі ні а ініміі сѣа ка зп
граїѣ фіреск аа кѣцѣтѣлі ні а сімудѣлі дїпѣн-
трѣ; маі алес днкъ агвнчї ам тревзі сѣ не тірѣм,
кѣнд ам ведеа лѣкрѣлі дїп контра: ні кѣ адевърат,
зп ом че пѣре амбідіе національ, че пѣре сімудѣ
націонал, че е агѣт де індіферїнге кѣтрѣ націеа
са, днкът ел нічі о пѣлѣере нѣ сімте дн сіне,
кѣнд аде де нѣтеле, кѣлѣтра, вінеа ні ферїчіреа
еї, зп ом ка ачѣла, зїк, аратѣ дн фангѣ къ ел
пѣре маі тѣл дн сіне лѣмілѣ, кѣлѣтрѣ ні віадѣ
національ, пѣре маі нѣл дн сіне карактерѣа пре
каре 'лаѣ фост вѣпѣтат къ паштереа ні пре каре
'лаѣ фост свнт къ дѣѣда тѣшеі сале челеі комѣне,
а націеі сале. — Лімба національ е зп овїект а-
тѣт де днсешнат, агѣт де новїа ні агѣт де ім-
портанте, днкът чінева зїѣа ні нѣнтеа ар тревзі
сѣ кѣцѣте ла дѣсѣла ні сѣ се окѣпе къ дѣсѣла,
прівїндѣл неконтенїт ка пре матерїеа челеі маі
марї пѣлѣерї, а челеі маі сіпчере ізбірї ні а челеі
маї віі сімдірї, ні нѣ фѣрѣ кѣзѣ; кѣчї, кѣм прї-
вѣште чінева асѣпра лімбіі сале чеі націонале,
аша прївѣште ні асѣпра есігїндеі сале чеі націо-
нале, ні кѣм се днгрїжеште де ачѣеа, аша се
днгрїжеште ні де сіне, аша ні де фїнда са чеа
національ! Лімба національ е прівігѣ за тѣтъ лѣ-
тѣа ка зп Рефлѣссїв адевърат аа націеі Аша есте;
пентрѣ къ дн декѣрѣереа чеа неконтенїтѣ а тім-
пѣлі, нѣмаї лімбеле пот репрезента маї віне ні
маї фіреште пре націі; нѣмаї еле фак пре націі
нѣмѣрїтѣре; дїн трѣнселе ні нѣмаї дїн трѣнселе нѣ-

тѣм кѣнѣште астѣлі къ Іміре ні тіраре, че фѣа
де націі марї аѣ фост одатѣ Елініі ні Романїі
стрѣмошіі пострїі: тот дїн трѣнселе кѣнѣштем ні
пре націіле челе модерне, прекѣм днпревѣт ні
градѣа де кѣлѣтрѣ дн каре еле се аѣлѣ. Адевърѣа
ачѣста е апріат, пої тѣ днделеѣет, пої тѣ кѣнѣш-
тем, пої тѣ сѣмдім къ тодіі пѣлѣ ла зїлѣ: спе-
рїїнда ні історїеа чѣлѣлі оменѣск ні'а снѣн, ні'а
аратѣ, ні'а доведѣск дндѣстѣа де лѣтѣрїт. О націе
се асѣашѣнѣ къ зп органиѣм, днтокмаї ка ачѣста
дншї аре ні еа нѣтереа са органиѣкѣ, органеле сале
ні матерїеа са де организат; еа деці ка тот ор-
ганїстѣа дншї аре нѣтерїле сале, леціле сале, віада
са, карактерѣа сѣа, прїн зрѣаре ні еа ка зп ор-
ганїст че есте, нѣмаї дн сіне, де сіне, ні прїн
сіне тревѣе сѣ се дїе, сѣ се десволтезе, сѣ се кѣл-
тївѣзе ні сѣ днфлорѣаскъ: естѣнсіеа, інтѣнсіеа
ні протѣнсіеа*) лѣкрѣлор еї аратѣ тот деазна
зѣлѣ ні еперїеа, къ каре еа се окѣпѣ дн асе-
мене марї ні дівіне скопѣрї. Органѣа прїн каре
се пѣте дїнеа, се пѣте десволта, се пѣте кѣлѣтїва
ні пѣте днфлорї зп органиѣм націонал есте, пре-
кѣм ам маї зїс одатѣ, днсанї лімба національ:
еа е термомѣтрѣа націеі, градѣа кѣлѣтрѣі націо-
нале, че акѣм се сѣіе, акѣм се десчїнде дн тер-
момѣтрѣа ачѣста, аратѣ скїтѣварѣа тімпѣлі дн
атмосѣфера національ, аратѣ зїк тот деазна, че фѣа
де кѣлѣтрѣ сѣа рѣчѣалѣ аре дн сіне сѣмудѣа на-
ціонал; дн термомѣтрѣа ачѣста дарѣ се пѣте ве-
деа маї віне кѣлѣтра зпѣі націі. О лімбѣ націо-
наль тревзіе сѣ пѣтаскъ фѣрѣ днгрѣрѣшпѣре де
тімп дн кѣлѣтра са, леѣеа ачѣаста е генералѣ
пентрѣ тѣте рашѣрїле де кѣлѣтрѣ. Кѣте епохе аѣ
статорїчїт патѣра пентрѣ рашѣрїле кѣлѣтрѣі оме-
нѣшї, агѣтеа токмаї ні пентрѣлѣле лімбіі націо-
нале: імітаціеа раціональ, маїера пропрїѣ ні
солїдѣ, класїфігатеа ідеїлор ні а лімбіі свнт ка
ніште поте карактерїссїче, ка ніште кондіціі не-
пѣратѣ ла епохеле ачѣстеа. Епоха чеа дїнѣіе сѣа
а імітаціеі е днчѣпѣтѣл, е фѣндаметѣл челора
лаате; еа деці тревѣе сѣ аїѣв о апѣкѣтрѣ ра-
ціонал національ, о дїрекціе раціонал-національ ні
зп скоп раціонал-націонал: кѣм ва фї фѣндамет-
тѣл, апѣкѣтѣра, дїрекціеа ні контїнзаціеа, аша ва
фї ні прогрѣсѣа, аша ні ресѣлтатѣл! Жѣдеката
ачѣаста е фіреаскъ ні спрїжїнігѣ де тѣте леціле

*) Естѣнсіеа = лѣдїреа матерїеі; інтѣнсіеа
= тѣрїеа нѣтерїі; протѣнсіеа = лѣдїреа мате-
рїеі ні тѣрїеа нѣтерїі де одатѣ.

минци оменити; да че кин днсе demtentarea същдзлв национал чере кълтър де лимбъ, да ачелаші кин тревзінде ле интелектвале, морале ши материале а ле нациеі да прогреска еі, чер кълтър интелектвалъ, моралъ ши материалъ, чер адекъ о некомпенитъ днвзпътъдире да сфера минциі, а иниміі ши а индустриеі национале: база тѣтѣрор ратѣрилор ачестора де кълтър се днтемеизът пе лимба, літератѣра ши едѣкациеа националѣ.

Noi, каріі тримѣ дитр'шн веак де цивілізаціе, дитр'шн веак де лзмині интелектвале, пѣтем съ авет идеі дндествале, дндествале пентрѣ орі каре ратѣ де кълтър; аичі днсе се панте о днтреваре ка де ла сіне: кѣм адекъ ам пѣтеа форма о проприетате национал дін идеіле ачелѣа, саѣ кѣ алте кѣвнтѣ зикнд, кѣм ле ам пѣтеа трече да лимба нѣстрѣ, да Дікціонаріѣл нѣстрѣ? Респнзсѣл е зшор. Модѣл ачеста нїл аратъ днсаші фїица нациеі ши а лимбіі нѣстрѣ. Фїица ачеста е пѣсѣвтѣ дін дїнтѣа ши лимба веке романѣ, ка а кѣреіеа діалект класік аѣ фост ши есте латїна; доѣе пѣте: Ротѣн ши Лїмбѣ сѣнт де ажнс днтре алтеле, спре а кѣнѣпите адеврѣл ачеста; днсѣ лимба нѣстрѣ аѣ фост, прекѣт еа ши акѣм есте, нѣмаі зп діалект попорал, да че кин маі сѣнт ши алтеле да Італїа; тѣте кѣвнтеле дечї, пре каре пої нѣ ле авет акѣм, прекѣт ши пре каре пої нѣ ле ам авеа да віиторїѣ пентрѣ днтѣрѣкатѣ идеїлор нѣстрѣ, ле пѣтем лѣа фѣрѣ нѣстраре де кѣѣет дін днсѣші діалектѣл чел класік ал Романїлор: ачеста аѣ фѣвѣт ши Італїенїі ши Спанїолїі ши Португезїі нчл. Noi, че е дрепт, п'авем невоїе де формѣ, чї нѣмаі де матерїе; пентрѣ кѣ лимба нѣстрѣ дншї аре формеле сале пропрїе, днтокмаї кѣм дншї аѣ ши челелалте діалекте романе пре а ле лор; кѣ тѣте ачестеа, сокот, кѣ нїмене нѣ пе нѣте ста да кале, врѣнд се пе дндрентѣм лимба дѣпѣ регѣлеле Фїлолоціеі, сѣ о кѣрѣдїм дѣпѣ пѣтїицѣ де етеропенїтатеа че се афѣл да трѣнса, сѣ о редзчем, днтрѣ кѣт еартѣ фїреа еї, ла нїште форме сімпле ши детермінате, днскѣртѣ сѣ ї дѣм зп характер цензїн черѣт де гѣстѣл естетїк ши де Фїлолоціе, маї алес кѣнд нїтїм, кѣ нѣмаі да модѣл ачеста о пѣтем фаче organ demn*) ши де о кълтърѣ маї дналѣ. Да прївіреа ачеста пої пѣтем асетѣна лимба нѣстрѣ кѣ зп рїѣ, че'ншї аре оріцініеа са, ісворѣл сѣѣ, овѣршіеа са кѣм-дї зїчет. Алвїа

знѣі рїѣ чере тот деазна о дндрентаре ши о кѣрѣдїре пѣтїнчѣсѣ, тот'деазна о лѣдїре, о днтїндере ши о аѣнчїте амѣсѣратѣ; пентрѣ кѣ нѣмаї аша нѣте сѣ фїе апа лѣі кѣратѣ ши фолосїтѣре, нѣмаї аша нѣте сѣншї цїе ши еа характерѣл сѣѣ чел цензїн ши сѣ кѣртѣ днтрепѣл кѣ дѣнса да очелнѣл чел таре ал апелор лѣншї; аналѣгѣ дечї дндрентаре, кѣрѣдїре, лѣдїре, днтїндере ши аѣнчїте чере ши днсаші лимба нѣстрѣ ка зп діалект дерїват че есте: чере зїк ши еа днвѣ о прелѣкѣре раціоналѣ, адекъ: о кълтърѣ адеврѣатѣ, о кълтърѣ солїдѣ, о кълтърѣ фїлолоцікѣ саѣ літерарѣ; кѣчї нѣмаї аша 'ншї нѣте рекѣлѣта ши еа характерѣл сѣѣ чел цензїн, нѣмаї аша се нѣте фаче ши еа орган нїмерїт днтрѣ а пе нѣтеа днтѣлїншї идеїле нѣстрѣ прїн трѣнса ши днтрѣ а ле пѣтеа дерїва да зрїтѣ еартшї тот прїн трѣнса да очелнѣл чел таре ал Адеврѣлшї. Днченѣтѣл чел вѣн, чел лѣл да зїлеле нѣстрѣ кълтѣра лимбіі, пе промїте*) мѣлѣ, пе дѣ мѣлѣт сперандѣ: статорнїчїеа, зелѣл ши дндделенчїзїнеа Фїлолоцілор нѣстрї пе промїт ши маї мѣлѣ, пе даѣ ши маї таре сперандѣ; зп лѣкѣрѣ нѣмаї ар маї фї де дорїт, адекъ; ка сѣ пѣтем авеа ши ної да сінѣл нациеі нѣстрѣ, дѣпѣ есепнлѣ алтора, о соціетате фїлолоцік-літерарѣ пентрѣ кълтѣра лимбіі, ши тот одатѣ алта археолоцік-їсторїкѣ пентрѣ прелѣкѣреа їсторїеі национале. Еѣ вѣред кѣ тѣте се вор пѣтеа фаче кѣ днчетѣл, нѣмаї да ної ши днтре пої сѣ фїе кѣѣет, статорнїчїе, енердїе ши сімц национал! — Пѣрїнтеле лзминїлор сѣ пе лзмінезе, сѣ пе дндрентезе ши сѣ пе ажнте, ка сѣ пѣтем ажнцїе ши ної зп асетенеа тімп де ферїчїре! —

Еѣ аїче нѣл авѣтї кѣ'ва де ла фїреа ши дестїнаціеа че о аре Прекѣзвїтареа знеї кѣрцї ши маї алес а знеї Граматїче, аша есте; вѣред днсѣ кѣ нїме нѣтї ва сокотї де рѣа аватереа ачеста; пентрѣ кѣ ши еа 'ншї авеа темейрїле сале, ши аної тот лѣкѣрѣл кѣ темейѣ е вѣн, ка знѣл че е дндкѣвїицат де дреапѣ жѣдекатѣ. Се череа сѣ зїк чеѣа деспре пѣвлїкаціеа Граматїчеї ачестеїа. Еа е дестїнатѣ пентрѣ скѣделе национале де аичї, ши ажнте пентрѣ власеле пѣвлїче де градѣл П; тот пентрѣ ачестеа есте еа ши дндкѣвїицатѣ. Еѣ ам кѣзтат, прекѣт ам нѣтѣт, а о прелѣкѣра днтр'шн

*) Demn дела dignum лат. - (вредник,) ка ши demn дела lignum.

*) A promite дела promittere лат. = (Фѣгѣдѣсек знѣр.) прекѣт а trimitte (маї віне трѣмїте) дела transmittere лат,

стіа скърт, фіреск ші зшор де дуделес: аї да тот одагь ші о формь де сістемь, штінд преа віне, къ маї дегравь причене тінерімеа зп лъкръ, кънд і'а дшпрї не скърт, дп сістемь ші дптр'шн мод фіреск, декьт кънд і'а ворвешті не ларг, дптр'шн мод артіфіціал ші фърь нексѣ. Ші къ адевѣрат, дакъ лътеа, патъра, тотъа дп зртъ пѣ е декьт пѣмаї зп organicm зшверсал, о сістемь зшверсалъ, че кзпрінде дп сіне атътеа ші атътеа сістеме де фшнде реале, легате тѳге дптре сіне прїн піште нексрї ші леці етерне, дъпъ каре рьндзіалъ а фіреї пѳте съ се аватъ мшнтеа пѳстръ дп лъкръріле сале дела ідеаа сістемеї? Дъпъ каре рьндзіалъ а фіреї пѳте съ лъкрезе еа фърь нексѣ, фърь леці ші фърь прїнціпе? — Нічі дъпъ о о-рьндзіалъ; де ачеаа адаог а зіче, къ ші тінерімеа сколастікь дпкъ пѣмаї атънчі ва дпчене а авеа піште ідеї маї лъзърїге ші маї determinate де Граматїкь, де лімвъ, де граїш ші де воръ, кънд еа ва дпчене а ле кшпѳште пре ачестеа дптр'шн нексѣ лоїк ші дп сістемь: пѣмаї аша ва пѣтеа дпчене ші еа а'шї кшпѳште кз дпчетъа пѣтерїле мшндїї сале ші а ле кшпѳшї кз гревтатеа обїектълї де дпвѣдат; пѣмаї аша ва пѣтеа дпчене ші еа а'шї кшпѳште одагь іndivїdзалїтатеа са чеа спїрїтаалъ! Маї віне е дъпъ опїніеа теа, ка чїнева съ фїе дп скѳлъ зп сколастік прогресїв, кз сістемь, кз копштіндъ ші сімъ націонал! — Скопъ ші дорїнда теа аѣ фост ші есте а арьта прїп ачеаста зп дръм лоїк ла дпвѣдареа Граматїчеї пѳстре; пѣптръ къ ші еа, дптокмаї ка Лоїка, чере пе де о парте а фї дпфѣдоматъ дптр'шн мод раціонал, дп копсеквїндъ; еаръ пе де алга, а фї дпвѣдатъ кз рефлессїе, кз кзѣтаре, кз жѣдекатъ ші кз дпделедере: чере дечї ші еа зп лъкръ, пре каре тінерїмеа дела пѣмїтеле класе пѣ'а аре дпкьт, пре каре дпсе еа тревзіе съ'а аївъ ші пѳте съ'а аїве, пѣмаї дакъ еа ва фї повѣзїгь дптръ ачеаста дп модъа арьгат. Еѣ дъпъ спеїїнда ші копвїкціеа че о ам, кзтез а зіче, къ тот обїектъа де дпвѣдат, че се пропъне тінерїмеї пропъшїтѳре фърь нексѣ лоїк ші даръ фърь а'а дпделедере еа кзп се каде, пѣ се пѳте сокотї пѣптръ дънса алтмїнтре, декьт пѣмаї ка зп лъкръ ідеал че е шорт саѣ ліпсіт де тѳгь дпсѳаледїреа ші віаца інтелектълъ: афаръ де ачеаа зп мод ка ачеста е шї стрїкьторїї тінерїмеї; пѣптръ къ ел дї дпнедека десволтареа чеа фіреаскъ а фѣквїцілор інтелектъале, дп лок съ і о ажъте, ел дї тѣшпеште мшнтеа, дп лок съ і о ацерѣаскъ, ел і о дптзпекъ, дп лок съ і о

лъмінезе, ва че е маї мълт, методъа ачеста дъче дп зртъ пре тінерїме ші дп ісіпїгь де а креде, къ Дъмнезеї штіе кътъ карте аѣ дпвѣдат ел дп кзрєл дпвѣдетъреї сале. Атът де мълт дпсеме неазъ а дпвѣда обїектеле сколастіче дп сістемь ші кз дпделедере! — Дпгрїжіреа де а фери пре тінерїме де о дпвѣдетъръ граматїкалъ фърь лѳгьтъръ лоїкь, маѣ дпдемпат а фаче дпсешї ші дптревѣріле респектїве ла фїе каре дпшѣрдїтъръ ші свѣт-дпшѣрдїтъръ де Граматїкь; а ле прелъкра дп зшїре ідеалъ кз матерїеа де дпвѣдат ші а ле ашеза дп тот локъа дп фрѣнтеа ачелеїа; пѣптръ къ есте штігьт къ, кзп е дптревареа, аша е шї респѣнєл, ші къ ла о дптреларе копѳсъ ші пѣдпделеасъ, нічі о дагь пѣ се пѳте аштѣпта зп респѣнс лъзърїт ші лоїк. Се чере дечї пѣсте тот ка, пѣ пѣмаї дресетъра обїектълї де дпвѣдат, даръ тот одагь ші дпсешї дптревѣріле ші респѣнсрїле че с'ар фаче асшра ачелзіашї, съ фїе дптемеїате дъпъ пѣтїндъ пе прїнціпеле Лоїчеї. Афаръ де ачестеа пропънереа Граматїчеї маї чере дпкъ чева, адекъ: еа маї чере ші есерчїдїї неконтенїте де аналїсе, де ортографїе, де четїре ші де копънере, дпкьт ашї пѣтеа дпкрѳдїнда пре орїшї-чїне, къ дптрънд дп скѳлъ, пѣмаї дїп вр'о кътева есемшле че ле ар да тінерїмеї, ва пѣтеа кшпѳште, че фел де фѳндамент аре еа дп Граматїкь. Есте зп адевѣр, къ Граматїка пѳстръ, маї алес дп прївіреа ортографїеї, аѣ ажънс а фї асгъзі чел маї греѣ обїект де дпвѣдетъръ дп класеле, дп каре еа се пропъне; се штіе дпсъ къ ачеста пѣ віне дїп аїсре, декьт пѣмаї де аколо, къ пої дпкъ тот пѣ пѣтем зіче, къ авем о лімвъ детѳрмінатъ ші фікьсатъ, прекъм ар тревзі съ фїе; чї дп апропїереа пѳстръ кътръ асеменеа скопѣ дорїт, кшї скрїят аша, алдїї алтмїнтре, прекъм десїре ачеста се пѳте vede маї пе ларгѣ ла Ортографїеа спеціалъ дела фац. 233—240. Кз тѳге ачестеа кред къ Професоръа, че пропъшпеште d'їн-превънъ кз кълътра лімвїї, се ва невої тот доашпа съ арьте тінерїмеї дїфѳерїнделе ортографїче, че с'ар пѣтеа іві дъпъ тімпн дп скрїнтеле Фїлолоцілор ші а ле Асторїлор пѳстрїї: лъкръа че 'лар къштіга ел прїп ачеста ар фї, къ тінерїмеа нічі о дагь п'ар маї венї дп копѳсіе ші пѣдшмерїре, кънд і с'ар дптъшпа а vede маї мълге моделърї де ортографїе. Зелъа ші прогресъа тінерїмеї дп орї-каре обїект де дпвѣдетъръ, се дптемеїазъ тот-деашпа пе зелъа ші прогресъа Професоръалї. Фъръ зелъ, ізвїре ші пропъшїре, нічі зп ram де кълътръ

нъ се по́те дѣлаца ла ачел град де перфекциѣ, ла каре отъла пѣззеште дѣпъ destinaцияса са чеа ориципалъ.

Ianinѣ дн Maiѣ 1848.

Асторълаѣ.

DIN DON ЖѢАН

(дѣпъ Lord Byron.)

Кънтъла примъ.

(Бртаре.)

XCI. Бртъ (адекъ ЖѢан воиѣ съ зик, iar нъ Wordsworth) зртъ пѣдичетат а medita, пѣпъ кънд диторкънд шѣ ренторкъндъшѣ тѣге къцетъриѣ, а жѣпсе а'шѣ дѣмълѣзи о парте дѣн рѣла съѣ, дака нъ тоталитатеа; шѣ фѣкъ infine орѣ че пѣтѣ спре а'шѣ чѣне дн фрѣѣ ideale атѣт а nevoie де а се гѣверна. Пе несѣмѣдѣте, дѣчетъла къ дѣчетъла deveni зп метафизик дѣтокмѣ ка Coleridge⁹.

XCII. Medita асѣпра cinemълаѣ, шѣ асѣпра универсѣлаѣ; admira Отъла, креадѣя мѣракълѣсѣ, шѣ апоѣ стелеѣ, дѣтревѣндъсе чѣне де-а нѣс дн фиртамент. Къцета ла кътретъре, ла флацелъла вътълѣлѣлор, ла dimensia че ар нѣтеа съ аѣвъ лѣна, ла аеростате, шѣ ла dificълтѣдѣлѣ че се пѣн къношѣтѣндѣй перфекте а immensitѣдѣлѣ черърилор; къцета дн fine ла окѣи donei Izalѣй.

XCIII. Дн мѣжлокъла ачестѣѣ хаос де къцетърѣ дѣделенчѣвѣнеа по́те distincѣ dorinѣе свѣлѣме, inspiradѣй целерѣсе ала кърор цертѣме зѣнѣ ѳменѣ дн прѣтесѣ къ наштереа, пѣнтрѣ каре чеа маѣ тѣре парте съ фѣрѣмъ къ фѣреа gratis къ тотъла шѣ фрѣ а шѣ пѣнтрѣ че. Е, зѣѣ, сѣнълар ка зп ом атѣт де жѣне дѣкъ, съ се анъче а'шѣ вате капъла асѣла де чеа че се пѣтрече дн стеле. Дака дѣтнеавѣсѣгръ нъ ведедѣ ачѣ декът о фѣлософѣе, мѣ днѣ vine съ крѣз къ епоха критикъ а пѣвертъдѣй ера шѣ еа де чеа ачѣ.

XCIV. ЖѢан medita асѣпра фрѣзелор шѣ асѣпра флорилор; avzia зп глас дн тѣге вътърѣлѣ, vica ла нѣмѣеле нѣдѣрилор шѣ ла пѣмъхрѣгѣреле дѣтѣраве знде зееле се арѣта ѳменѣлор о dѣnѣнарѣ. Днѣй пердеа калѣа, зѣга тѣмъла, анѣй кънд днѣй аръпка окѣи не орѣ, днѣй аѣвче а minute де фрѣга rapede а зѣнѣашѣлаѣ че прѣсѣдъ есѣпра тѣмълаѣ, шѣ рекъношѣтеа асѣла къ днѣй зѣгасе прѣзъла.

XCv. Къте одатъ днѣй дѣтревънеа вѣсърѣлѣе ка съ чѣгаскъ кътевъ пасаѣе дѣн Boscan шѣ дѣн

Carcilasso...¹⁰ Превът зеѣрѣла vine съ мѣшче де одатъ фрѣнза третълѣнд, асеменеа шѣ делѣрѣла поетик ала свѣлетълаѣ съѣ ера дѣтърѣтат де асторѣй мѣстѣчѣ, ка шѣ кънд зп маѣк ар фѣ прѣзъндат вре о конъзраѣе асѣпра лѣй шѣ ар фѣ свѣлат пѣсте вътърѣлѣ черълаѣ, дѣпъ еспресѣя вѣтелор пѣтѣше.

XCVI. Шѣ адеврѣрат върват е тот д'авѣа прѣпѣлор; дѣсъ прѣпѣсѣла, дар тот рѣла е къ есте пѣдѣмѣнатик. Де чѣне е целос ел? adesea е де ачела кърѣй нѣчѣ нѣй трече прѣн minute фемееа лѣй.

Къте одатъ е ama de orbѣт, дн кът сѣнъгр днѣй прѣпаръ dѣсградѣя, осѣтѣнд къте зп жѣне амѣк че арѣ тѣге вѣдѣзѣлѣе, шѣ каре нъ ласъ съѣ скане окасѣя фрѣр а се фолосѣ; шѣ апоѣ кънд фемееа шѣ амѣкъла ажънѣг аколо знде нъ съ къдеа съ ажънѣгъ, върватъла кредѣла се мѣрѣ маѣ мѣлат де некредѣнѣца лор де кът де простѣя са.

XCvII. Асеменеа шѣ пѣрѣндѣй аѣ къте одатъ vederea преа свѣртъ; съ тот превѣгѣзе асѣпра копѣлор къ окѣи де лѣнкс, къ нъ пот съ десколѣре ачѣеа че тѣтъ лѣтеа о vede рѣзънд. Днтр'о зѣ къ сѣре dominѣноръла Норѣful днѣй амѣчѣ амореса; miss Fany се фѣкъ невѣзътъ къ амаатъла съѣ; шѣ adio тѣге фрѣмѣселе прожете meditate дн доъзѣчѣ шѣ чѣнчѣ де анѣй.

Мѣма пѣлѣнѣе, тата трѣспеште шѣ вѣфенеште, шѣ днѣй вѣлѣстѣмъ зѣѣа каре дѣ dette конѣй.

XCvIII. Дѣсъ dona Ineѣ ера атѣт де прѣнѣтѣре шѣ атѣт де прѣвѣзътѣре дн кът маѣ днѣй vine а кредѣ къ дн ачѣастъ дѣмпрѣѣзѣраре трѣвѣе съ фѣ авѣт вре зп мотив сѣкрет ка съ ласе пѣ ЖѢан дн ачѣастъ нѣсѣв тѣнтѣдѣе. Карѣ съ фѣ фост мотивъла ачѣста? Bezѣ аста нъ поѣис с'о зик: по́те къ еа воѣа прѣн ачѣаста съ дѣмѣлѣнаскъ еѣвѣадѣя фѣѣлѣлѣ съѣ; чѣне шѣтѣе ѣгръ дава еа нъ воѣа къ ачѣаста вр'о датъ съ дескѣзъ окѣи лѣй don Alfonso, ла дѣтѣмѣларе кънд лѣй 'iar nenѣ съ фѣе дѣкредѣндѣат къ фемееа са е зп тѣсѣзр фѣрте пар?

XCIX. Кънд о персѣнъ днѣй зѣче: „дѣ ам сѣвс'о аста де чѣнчѣ-зѣчѣ де орѣ“ се vede къ къцетъ съдѣй факъ вре о дѣмънѣгаре (адекъ нъ преа c'asde de vine.) Кънд поедѣй днѣй свѣлѣ ла зрѣкѣе: „Am фѣлѣзът чѣнчѣ-зѣчѣ де версѣрѣ“ съ шѣтѣ къ те амѣнѣдъ съ дѣ де чѣгаскъ. Тълахарѣй се аѣвѣнъ вѣзърос дн vande де къте чѣнчѣ-зѣчѣ ка съшѣ комѣмѣтъ крителе. Ла чѣнчѣ-зѣчѣ де анѣй амор пѣнтрѣ амор е зп лѣврѣ преа пар; къ чѣнчѣ-зѣчѣ де гѣнеѣ дѣсъѣ ноѣи съ зѣчѣ къ канѣдѣ дѣстѣла.

C. О Платон, Платон! аѣвѣрѣсѣеле тѣле де вѣсърѣй; шѣ ачѣла дѣмперѣѣ че сѣстѣма та прѣтѣнде

„Zecimac'аѣ дикъ нѣ а побстръ нацѣзне
Времѣле варваре; дар ла перичѣзне

Тот нѣ deveni.

„Маї трекят'аѣ дикъ миї de iatagane,
Треакъ шї акзм феррѣл прїп пентърї romane;
Дар нѣ vom перї; —

„Чи ал пострѣ сънце, ка плѣеа автѣ,
Че къшпа арсѣ de tot о стрѣмѣтѣ,
Рѣцїої ва спѣла;

„Ливертатеа нѣмаї аколо 'флореште
Ѣnde пентрѣ дѣнса зп попор пѣшеште
Сънцеле а'шї възса.

„Дѣмнезеѣ, Нацѣзне, патрѣѣ, ливертате
Кѣ Дмпърѣторїѣл, фак дмпрезнате
Тот че есте съит!!

„Пентрѣ ачесте тѣртеа, кредецї, нѣ пе пасѣ,
Вергѣре д'ор изне корѣнѣ фрѣтѣосѣ
Пе ал пост' мортѣнт.

„Скъмпелор копїле! де къндва? акзма
Есте тїмпѣл, ка съ мерїтѣм корѣна
Дїнтра вѣстрѣ тѣнї:

„Де къндва, акзм есте тїмпѣл іатѣ,
Сѣ алѣнце дела сїнѣшї, орї че фатѣ
Жїзнї de ротѣнї.

„Кѣчї de пепѣсаре, нї de лѣнцезїѣ
Се пѣарѣ романа, скѣмпла съмїнцїе
Аста нѣ кред еѣ!

„Чи кред се рѣнвїе глорїа стрѣвѣнѣ;
Сѣнт дналѣл сцентрѣ маї авѣм арѣвѣнѣ
Дела Дѣмнезеѣ.

„Вої копїле, акзма нѣ дацї сѣрѣтаре
Ла ачела жѣне — кѣчї нѣ ї roman — каре
Се темѣ а морї —

„Ла ачела жѣне, че рѣтѣне акасѣ
Дацї і фѣс дп тѣнѣ, нї'а тѣнацї ла васе
А спѣла, дорї!“

О дпсѣфлѣцїре пе тодї і пѣтрѣнсе,
Жѣнеле фечїоре кѣ фок ле рѣспѣнсе:
Мерцѣцї ла рѣсвоїѣ!

Кѣтѣндѣнї дп фѣце, сѣ стрѣнцѣеа де тѣне,
Нѣ сѣїаї акѣї сѣфлет мерцѣ, акѣї рѣтѣне,
Веркаре кѣ доїѣ.

Кѣчї дптрѣ ачесте зїорїле крепѣнда
Даѣ съшпѣла де кале, ла челе гѣтѣнде
Шї лїп се лѣдїа;

Вѣчїзмѣл дїп тѣнцїї тоцї кѣмплїт рѣсѣнѣ
Шї пе лѣнгѣ Іанкѣл арміа с' адѣнѣ,
Де ел аскѣлата.

Дпконцїзр' Аврѣдѣл, фак зп асѣалт таре,
Інїмїкѣл вїне тот дп третѣраре,
Ка шї чел морїнд;

Ѣрлетѣл пе вале се лѣдѣеа потїнте,
Савїї шї тѣкрѣоне грѣвѣаѣ дпїнѣте
Мортїнте гѣтїнд.

Тодї трївѣнїї 'н шїре, кѣ четелѣ армате
Пе попор дпвацѣ: кѣм дѣвѣѣ а се вате
Кѣ сѣфлет роман;

Кѣ зп кѣцѣт сгрїгѣ: че е ливертатеа,
Че ї тареа кредїнцѣ? че чере дрептатеа?
Ла тот че ї тїран.

Шї Хорацїанїї, аша се 'нтрѣкѣрѣ
— Кѣнд кѣ Албанезїї вѣрѣчен се вѣтѣрѣ — ч
Аша 'нвїнгѣторї:

Аша шї ротѣнѣл, аша сѣ ва фаче
Дп рѣсвоїѣ кѣтрѣтѣр, амавїл дп паче
Морїторїлор. —

Дѣнѣ че треї зїле кѣ фок сѣ вѣтѣрѣ
Інїмїчїї 'н фїне ла фѣгѣ 'нченѣрѣ
Кѣт скѣрѣтаѣ пѣтѣнт;

Дпсѣ нѣ департе пѣнѣтеа сѣ стрїкасе
Шї нѣмаї аколо дпкѣ сѣ гѣтасѣ
Трїстѣл лор мортѣнт.

Аколо кѣ тотѣл фѣсѣ рѣспѣндїгѣ
Армїа перфїдѣ, та кїар немїчїтѣ
Де фїѣл Корвїнїѣ;

Шї нѣмаї Везїрѣл кѣ врѣ о дої скѣпасе
Ка сѣ 'шї пѣтѣ дѣче рѣшїнеа рѣмасѣ
Кѣтрѣ Деврѣцїнїѣ.
I. Romanѣ.

Дндрептаре: Дп Поесїа „Вѣпѣторїѣл de пе
алпї“ дїп пр. тр. ла строфа 4, в. 3, дп лок de
с'анѣсе чїт.: с'анѣче; дп строфа фїнале в. 3 дп
лок д'аста: д'а та.